

GURPIL GAINEAN NABIL

Xabier Mendiguren Elizegi

Ilustratzailea: Patxi Gallego

Giltza, Bilbo, 2007

IRAKURLEAK EGITEN DITUEN ISTORIOA

“Ferraria” du izenburu Mendiguren Elizegiren liburu honen lehen kapituluak. Ferrari baten irudia du azalean liburuak; eta ziztu bizian bere Ferrarian ari den mutikoa istorioaren abiapuntua.

Testuak ezer ez badio ere, irudiak, 9. orrian dagoen liburuko lehen irudiak, berehala adierazten digu Ferrari hori nolakoa den; edo, hobe esanda, zer den. Izan ere liburuko protagonista aulki gurpildun batean dabilen mutikoa da, bere bolidoan ziztu bizian ibiltzen dena eskolako pasilloetan, ikaskideekin batera lasterketak egin nahi baino uzten ez dioten Fitipaldi (beno, Schumacher esan beharko genuke istorioari eta historiari lotuago izanik).

Mikel gazte eta elbarrituaren abentura dugu *Gurpil gainean nabil* hau. Jon Kortazarrek, euskal literaturaren postmodernitateaz aritu zaigun azken saio baten (Utrisque Vaconiae, 2007), irakurle ezaren kontua aipatu du; zaletasuna bultzatzeko, alde horretatik, nahitaezkoak dira kalitateko obrak, irakurlea harrapatzen dutenak. Horietakoa dugu Xabier Mendigurenen liburu hau.

Zazpi kapitulu laburretan banaturiko ipuinak Mikel eta Arrate eskola kideei jazotakoa biltzen du. Bizi-bizi, eta formula bateko kotxe baten abiaduran hasten da narrazioa. Mikelen ikuspuntutik, mundua berak ikusten duen moduan eta tokitik narratua. Horrela azaltzen zaizkigu eskola giroa, Mikelek dituen abantailak eta jasan beharreko txantxak:

“-Ezetz igo arbola horretara, Mikel!

-Ezetz jaitsi txirristatik buruz behera, Mikel!”

-Ezetz sartu gola baloia ostikoz jota, Mikel!” (13. or.).

Neska-mutilen arteko komentario mingarri eta ziztagarri horien ondoan umorezko ateraldiak (Aio, Pelaio; bainak ortuan,...) eta elkarrizketa biziak ageri dira narrazioari arintasun eta freskotetasuna emanez.

Di-da batean irakurtzen den istorio honen korapiloa Mikel eta Arrate zigorturik aldageletan entzerraturik geratzen direnean jazotakoa dugu. Mikelek, amorrut, sua ematen dio irakaslearen arropari, eta ia-ia itotzen dira biak. Elkarren etsai ziren neska-mutilak elkarri lagundu behar diote aldageletatik irten ahal izateko. Ospitalean egon ondoren eskolara itzultzean biek aurre egin beharko diote zuzendariaren galdeketari, eta gertakari horiek guztiek lortuko dute bien adiskidetasuna sendotzea.

Mendigurenek estilo zuzena darabil, Mikel gaztetxo jarri du narratzaile eta ederki lortzen du mutikoaren ikuspegia; eta irakurle implizitoari zuzentzen zaio sarritan Mikel gaztea: “Zein da kirolari gazte batentzat ikasgai gustukoena eta garrantzitsuena? Dudarik gabe, eta beste guztien gaintik, soinketa. Baina nire kasuan ez da horrela. Gustatzen ez zaidalako? Ez, ez da hori. Baztertuta eta aparte uzten nautelako baizik.” (19. or.). Horrekin batera deskribapen zehatzak, laburrak, hitz gutxitan egoera islatzeko modukoak: “Metro bateko tartean geratu gara, ontzia galdu duten naufragoak baino errukarriago: bateko ni, kristalean gainean arrastaka, Rambo Vietnamgo oihanean

bezala; besteko bera, Arrate, egitandia egin eta gero konortea galdu duen heroia, betaurrekoak apurtuta; eta gure ondoan Ferraria, larriki zaurituta, hiltzorian.” (42. or.). Patxi Gallegoren irudiek komikien eragina dute eta argumentua hobeto ulertzen laguntzeaz gain gertakariak irudikatzekeo lagungarriak dira. Irudiek, elkarrizketa biziak, estilo arinak... guztiek lortzen dute irakurketa arina eta atsegina, bai eta argumentuak berak ere.

Xabier Mendigurenek ihes egin dio errazkeriari, protagonista elbarrituak ez du penarik ematen bere mugak dituen pertsona arrunta da, heroia ere elkarlanaren ondorioa da, eta, azken finean, istorioa sinesgarria da. Fantasia edo irudimen handia duen mutikoaren kontakizuna. Irakurleak harrapatzen dituen ipuina; irakurleak egiten dituen istorioa.

Xabier Etxaniz Erle